

DIGITALISATION OF CULTURAL PROPERTY ON POLISH AND UKRAINIAN LANDS

The Castle Museum in Łańcut and the Polish Guild of Gutenberg's Knights in Warsaw has since 2010 been carrying out the digitalisation of the Polish and Ukrainian cultural heritage on the territories of both countries. The foundation for this work had been laid by the long-standing, many-year cooperation of the Castle Museum with Ukrainian partners in the field of research, conservation and protection of historic objects. Moreover, contribution to the research done in this field was also made by scientists from the Institute of Chemistry and Nuclear Science in Warsaw and the State Geological Institute, who had made precise physical analyses of the painting materials.

High-standard digitalization of precious historic objects has hitherto been implemented at the collections of the Central State Historical Archive in Kiev (The Potocki Family Archive), the Museum of the Book and of Ukrainian Printing in Kiev, the Lviv Art Gallery – the Potocki Palace, as well as eight Orthodox churches in the Przemyśl eparchy, archives of the parishes in Troki and R. Biskupski's archive. The digitalization of the theatre and historic stage sets in the Łańcut castle will have been completed this year. Preparations are being made for multi-aspect digitalization work in the Łańcut park. Visual registration, enriched with voluminous specialist research papers, is accessible online.

JAROSŁAW GIEMZA

CYFRYZACJA DÓBR KULTURY NA TERENIE POLSKI I UKRAINY

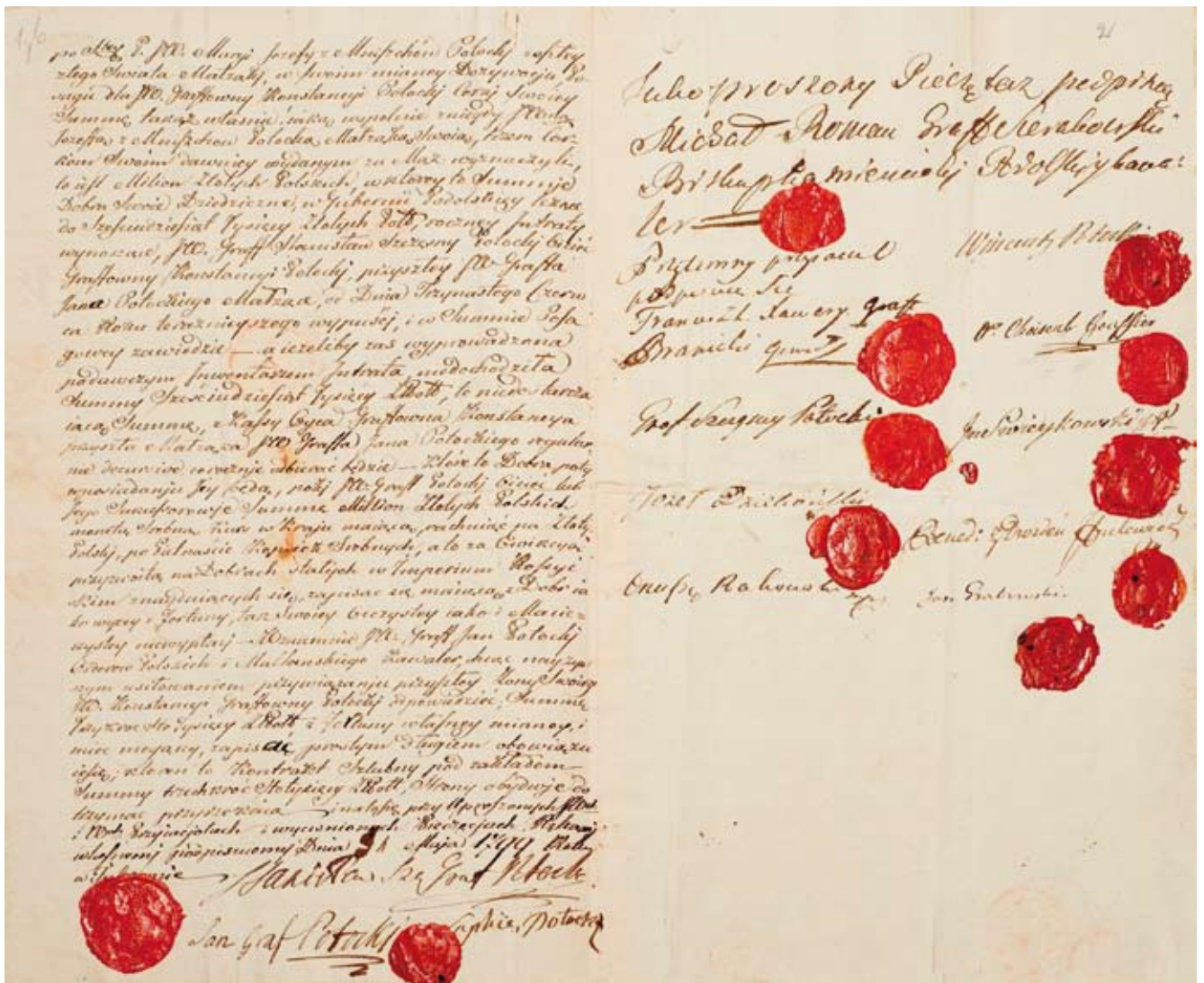
Oblata dokumentu Ottona z Pilczy, wystawionego w Łańcutcie 2 lutego 1367 r., wykonana przez kancelarię króla Kazimierza Wielkiego w Piotrkowie 16 grudnia 1558 r. Fot. Centralne Państwowe Archiwum Historyczne w Kijowie

Muzeum – Zamek w Łańcutcie od wielu lat współpracuje z placówkami muzealnymi i naukowymi na Ukrainie w zakresie muzealnictwa, konserwacji i ochrony zabytków. Wspólnie z ukraińskimi partnerami, m.in. Muzeum Narodowym we Lwowie i Państwowym Naukowo-Badawczym Instytutem Konserwatorskim we Lwowie, realizuje projekty badawcze dotyczące malarstwa tablicowego XIV–XVIII w. Do współpracy

włączyli się także polscy naukowcy z Instytutu Chemii i Techniki Jądrowej w Warszawie oraz Państwowego Instytutu Geologicznego w Warszawie, wykonujący precyzyjne analizy fizyczne stosowanych materiałów malarskich.

Dotychczasowa współpraca doprowadziła do porozumienia pomiędzy dyrektorem Muzeum – Zamku w Łańcutcie, Witem K. Wojtowiczem, a dyrektorami ukraińskich muzeów,

archiwów i stowarzyszeń, które dotyczy opracowania i wspólnego stworzenia cyfrowego archiwum rozproszonego dziedzictwa kulturowego (dokumenty, stare druki, zabytki sztuki), związanego z dziejami rodów szlacheckich i magnackich, przede wszystkim Pilawitów Potockich. Koordynatorem tych prac na terenie Ukrainy została Oksana Kozynkewycz, dyrektor Muzeum Pałacu Potockich Lwowskiej Galerii Sztuki. Wspierają nasze działania i służą nam pomocą liczne ukraińskie instytucje, m.in. Fundacja na rzecz Pałacu w Podhorcach, Muzeum w Iwanofrankowsku (Stanisławowie), Muzeum Zapowidnyk – Sofia Kijow-

Intercyza między stronami reprezentowanymi przez Stanisława Szczęsnego hr. Potockiego i hr. Jana Potockiego z 1 maja 1799 r.
 Fot. Centralne Państwowe Archiwum Historyczne w Kijowie

ska, Muzeum Książki i Drukarstwa Ukrainy w Kijowie oraz Państwowe Centralne Archiwum Historyczne w Kijowie. W tamtejszych zasobach muzealnych, bibliotecznych i archiwalnych udało się zidentyfikować wiele materiałów mających istotne znaczenie dla kultury polskiej i badań historycznych.

Przed kilka laty, po konsultacji z partnerami ukraińskimi, muzeum w Łańcucie nawiązało współpracę z Polskim Bractwem Kawalerów Gutenberga w Warszawie, co zaowocowało przedsięwzięciem pod patronatem budowie cyfrowego archiwum. Bractwo skutecznie aplikowało o pozyskanie funduszy na ten cel i koordynowało realizację projektu pod nazwą *Digitalizacja dokumentów ze zbiorów dziedzictwa kultury polskiej na terenie Ukrainy*, realizowanego w ramach zadania publicznego *Współpraca z Polonią*

i Polakami za granicą ogłoszonego przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP.

Mamy świadomość ogromu interesującego materiału, pozostającego dzisiaj w kolekcjach zagranicznych i zdajemy sobie sprawę, że realizacja naszego projektu to jedynie przyczynek do działań w tym zakresie. Dla urzeczywistnienia przedsięwzięcia niezbędny jest wspólny wysiłek i koordynacja prac wielu instytucji w Polsce i na Ukrainie. Staraliśmy się, aby efektem jednej z pierwszych realizacji była nie tylko rejestracja określonej liczby pamiętek, lecz aby dokumentacja dawała też obraz różnorodności dzieł w zbiorach ukraińskich.

Wyjątkowo interesujące okazały się dla nas archiwalia przechowywane przez Centralne Państwowe Archiwum Historyczne w Kijowie. Dzięki życzliwości dyrekcji archiwum

przedmiotem opracowania stały się dokumenty należące do najdawniejszych i najcenniejszych w zbiorach – dotyczące Ottona z Pilczy i postanowień podejmowanych przez niego w Łańcucie w 1367 i 1369 r. oraz archiwum rodzinne Potockich, zawierające m.in. dokumenty podpisywane i pieczętowane przez Jana Potockiego. Prace digitalizacyjne i opisowe przeprowadził zespół kierowany przez Pawła Myszkę (Pro Tempus) w składzie: Hanna Myszka (Pro Tempus), Jarosław Giemza (Muzeum – Zamek w Łańcucie), Wiktor Kuszniренко (Fundacja na rzecz Zamku w Podhorcach), Joanna Młynarska (Uniwersytet Warszawski), przy konsultacji Walentyny Boczkowskiej (Muzeum Książki i Drukarstwa Ukrainy w Kijowie) i Oksany Kozynkewycz (Lwowska Galeria Sztuki – Pałac Potockich). Prezentacją na www.zamek-lancut.pl/pl/Digitalizacja/ zaj-

Historiae Biblicae Veteris et Novi Testamenti, Augsburg 1748, ze 100 ilustracjami wykonanymi przez braci Józefa Sebastiana i Jana Baptystę Klauberów, według obrazów Johana Adama Stokmana. Fot. Muzeum Książki i Drukarstwa Ukrainy w Kijowie

mował się Andrzej Figiela (Muzeum – Zamek w Łańcucie).

Równolegle do tych przedsięwzięć Muzeum – Zamek w Łańcucie współpracuje z Polskim Bractwem Kawalerów Gutenberga w zakresie kompleksowej digitalizacji wyposażenia najcenniejszych, zabytkowych cerkwi w historycznej eparchii przemyskiej. W latach 2011–2014 wykonano cyfryzację polichromii ściennych, zabytków ruchomych i detalu architektonicznego zespołów cerkiewnych w Posadzie Rybotyckiej (XV–XVI w.), Szczawnem (XIX–XX w.), Turzańsku (XIX–XX w.), Pielgrzymce (XVI–XX w.), Hańczowej (XVIII–XIX w.), Uściu Gorlickim (XVII–XX w.) i Nowicy (XVII–XX w.). Rejestracja wizualna wzbogacona jest obszernymi opracowaniami naukowymi, m.in. sporządzone zostały rysunkowe, wektorowe kalki rekonstrukcyjne kompleksu unikatowych fresków cerkwi w Posadzie Rybotyckiej wraz z opracowaniem krytycznym. Prace realizowane były przy finansowym wsparciu Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego,

a ich efekty udostępnione są w Internecie (www.posada-rybotycka.pl; www.cerkiew-szczawne.pl; www.cerkiew-turzansk.pl; www.cerkiew-pielgrzymka.pl; www.cerkiew-hanczowa.pl).

Kontynuacją działań digitalizacyjnych dla zespołów archiwalnych stała się cyfryzacja Archiwum Parafii Grekokatolickiej w Torkach (z lat 1837–1945, ukazującego spektrum funkcjonowania parafii, zawierającego m.in. Księgę Przemyskiego Konsystorza Greko-Katolickiego z lat 1837–1868) oraz Archiwum Romualda Biskupskiego (niepublikowane wcześniej materiały rękopiśmienne i fotograficzne, wytworzone w latach 1960–2007 przez zmarłego, wybitnego historyka sztuki – Romualda Biskupskiego, specjalistę w zakresie badań malarstwa cerkiewnego, wieloletniego kierownika Działu Sztuki Cerkiewnej Muzeum Historycznego w Sanoku). Zadanie dofinansował Narodowy Instytut Audiowizualny. Pełen zasób udostępniono na www.archiwum-cerkiewne-online.pl.

Na grudzień bieżącego roku planowane jest zakończenie pełnej cyfryzacji Teatru wraz z zespołem zabytkowych scenografii w łańcuckim zamku oraz ekspozycji Działu Sztuki Cerkiewnej Muzeum – Zamku. Zaawansowane są prace przygotowujące realizację unikatowego przedsięwzięcia – wieloaspektowej digitalizacji rozległego kompleksu parku łańcuckiego, wyjątkowego w skali europejskiej dzieła sztuki ogrodowej. Będzie to jedna z pierwszych tego typu realizacji na świecie, a jej pełne urzeczywistnienie może wyznaczać standardy dla innych muzeów rezydencjonalnych. Próby są zadowalające. Zamierzona jest pełna digitalizacja parku z ogrodami, drzew, krzewów, kompozycji klombów i rabat, małej architektury, przedstawiona w układzie warstw historycznych i innych odniesień (całość osadzona na geodezyjnym pomiarze i systemie GPS, funkcjonująca w aplikacjach na urządzenia mobilne, wzbogacona interaktywną grą edukacyjną on-line).

Pokrow Bogurodzicy w asyście Proroków, ściana ikonostasowa nawy cerkwi pw. św. Onufrego w Posadzie Rybotyckiej
Fot. P. Myszka z zespołem; rys. J. Gieźma

Parametry wykonywanych dotąd prac digitalizacyjnych

Sprzęt: Nikon d800 – matryca 36,8 MPx, obiektywy manualne serii Micro 2; Hasselblad serii 500 – matryca Leaf 22 MPx 3; Sinar – matryca Leaf 22 MPx; oświetlenie flash Bowens, Elinchrom.

Postprodukcja: stacje graficzne Apple, monitory Eizo ColorEdge i FlexScan, kalibracja X-Rite, oprogramowanie PhaseOne, Adobe, Kolor, Nikon, Leaf. Pliki macierzyste – raw, tif; wielkość podstawowa plików 7360 x 4912 px – przy zapisie w formacie bezstratnym pojemność ok. 110 MB dla formatu tif; dla technologii gigapanoram mozaikowych wielkość podstawowa ustalana jest odrębnie dla każdego zadania (gigapanoramy mozaikowe wykonywane przy digitalizacji Teatru i Działu Sztuki Cerkiewnej Muzeum – Zamku w Łańcucie wielkości 29427 x 22860 px – w formacie bezstratnym ok. 1,7 GB). Na potrzeby prezentacji internetowej pliki są odpowiednio zmniejszane.

Prace przy cyfrowej dokumentacji malowideł ściennych w cerkwi pw. św. Onufrego w Posadzie Rybotyckiej. Fot. P. Myszka z zespołem